

ЗАЈЕДНИЧКИ УСЛОВИ ОПОЗИЦИЈЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СЛОБОДНИХ И ПОШТЕНИХ ИЗБОРА

Полазећи од чињенице да након општих избора 2012. године у Србији не постоје услови за слободне, поштене и фер изборе, па тако и за владавину права,

да је континуирана и агресивна свакодневна злоупотребе јавних ресурса, јавне управе, носилаца јавних функција и овлашћења у корист доминантне владајуће партије,

да је јавни медијски простор готово свих електронских медија са националном фреквенцијом, јавних сервиса РТС и РТВ, као и готово свих дневних листова садржајно/информативно злоупотребљен у пропагандне сврхе владајуће партије и њених политичких сателита,

да је претежни део медија у власништву лица блиских власти стављен у службу гушења сваке њене критике и то, пре свега, кроз најбруталније блаћење, претње и притиске према политичким актерима, новинарима, активистима и грађанима који имају другачије политичке ставове,

да је претходне председничке, републичке, покрајинске и локалне изборе карактерисало кршење и злоупотреба изборних закона кроз куповину гласова, застрашивање и уцењивање бирача, нарочито запослених у јавној управи, дириговано и надзирано гласање, тј. прекрајање изборне воље,

да се демократски услови политичког живота морају остварити и у периоду између два изборна циклуса,

идући у сусрет наредним изборима на свим нивоима, чија ће регуларност, легалитет и легитимитет бити доведени у питање уколико се хитно не промене изборни услови и доследно не примењују изборни и медијски прописи,

представници опозиционих савеза, странака и покрета јединствени су у ставу да је за слободне, фер и поштене изборе неопходно да у погледу слободе медија, истинитог, благовременог и објективног информисања као нужног предуслова за слободне медије буде омогућено:

- Редовно учешће опозиције у информативном програму јавних сервиса РТС и РТВ, са најмање 60 минута недељно пре предизборне кампање, не рачунајући дебатне форме;
- Учешће опозиције у свим дебатним емисијама на јавним сервисима РТС и РТВ;
- Свакодневно информисање јавности о активностима странака власти и опозиције на јавним сервисима РТС и РТВ у трајању од најмање 30 минута;
- Заступљеност опозиције, као друге стране, у редовним информативним емисијама, од јутарњих програма до Дневника;
- Објава демантија представника опозиције, у складу са законом и новинарским кодексима, у истим емисијама и форматима у којима су били предмет клеветничких и лажних садржаја – одговори и деманти да се објављују у истом трајању и у истом програмском садржају у коме су објављене и предметне клевете и лажи;
- Промена састава РЕМ-а ради доследне примене својих овлашћења контроле електронских медија, прихватајући паритетни принцип да кандидати буду изабрани и на предлог опозиционих странака и струковних удружења, а у циљу остваривања активне улоге РЕМ-а кроз омогућавање обавезних дебата и изрицања казни за емитере који не спроводе закон.
- Укидање свих комерцијалних телевизијских и радијских емисија у току кампање од стране учесника у изборном процесу, како би се успоставила равнотежа у заступљености на телевизији
- Обавеза свим емитерима да организују емисије дебатног типа, на којима би могло да се чује и супростави мишљење између власти и опозиције

УСЛОВИ ЗА СЛОБОДНЕ ФЕР И ПОШТЕНЕ ИЗБОРЕ:

1. БИРАЧКИ СПИСАК

Спречавање злоупотребе бирачког списка, и то кроз:

- Кривичну одговорност министра задуженог за бирачки списак и сваког другог лица, уколико се супротно закону, односно злоупотребом, бирачки списак нађе код неовлашћених лица (у околини бирачких места, поседовање и провера адреса пребивалишта бирача);
- Доследна примена забране фиктивне промене пребивалишта и израде фалсификованих личних докумената у циљу злоупотребе бирачког права;

2. ИЗБОРНЕ РАДЊЕ И ИЗБОРНИ ДАН

- Истовремена доступност изборних образаца свим учесницима у изборном процесу;
- Равноправна доступност нотара/оверивача за оверу прикупљених потписа грађана за предају изборне листе;

Спречавање злоупотребе изборних прописа у изборном дану, и то:

- доследну забрану изношења и попуњавања бирачког материјала ван бирачког места тзв. „Бугарског воза“;
- доследну забрану употребе мобилних телефона на бирачким местима;
- обавезно присуство чланова бирачких одбора из редова опозиције приликом гласања ван бирачког места;
- олакшано гласање у иностранству;

3. КРИВИЧНЕ САНКЦИЈЕ

Кривичне санкције за лица која ради предизборних активности злоупотребе јавна средства и врше доделу хуманитарне помоћи у име државних, односно јавних органа власти, у циљу условљавања гласања за једну политичку изборну опцију;

Кривичне санкције за лица која на радном месту, нарочито у јавној управи, на било који начин утичу и агитију на запослене у погледу изборног гласања, а нарочито:

- за притисак на запослене да се уочи избора изјасне о свом избору прикупљањем сигурних гласова у јавних установама, органима и предузећима, као и приватним предузећима;
- за претњу отказом или условљавањем за задржавање радног места, за нуђење радног места или ма какве повластице условљене неком изборном радњом и гласањем, односно другим радњама које угрожавају регуларност изборног процеса;

Кривичне санкције за сва лица одговорна за застаривање кривичних дела у области угрожавања слободних избора.

4. ЗЛОУПОТРЕБА ЈАВНИХ РЕСУРСА

Забрана медијског представљања приликом учешћа у кампањи јавних функционера и државних службеника на положају, као и забрана злоупотребе јавних ресурса у страначке предизборне сврхе (новац, људство, техника, покретности и непокретности)

5. КОНТРОЛА ИЗБОРНОГ ПРОЦЕСА

- Омогућавање широког и несметаног приступа бирачком материјалу након избора укључујући и могућност поновног бројања комплетног изборног материјала (гласачких листића) из свих џакова од стране Републичке изборне комисије и срањивање са записницима са бирачких места, сликање записника и изборних листића, на захтев било ког од представника проглашених изборних листи у разумном року и пре објављивања коначних резултата избора;
- Могућност срањивања веродостојности потписа бирача за изборне листе без временског ограничења;
- Могућност да сви грађани преко интернета могу да провере да ли је забележено да су гласили или не, на начин како се проверава да ли су уписани у бирачки списак;
- Позивање и омогућавање ефикасног и свеобухватног надзора изборног процеса од стране домаћих и страних посматрача;
- Формирање Надзорног одбора Народне скупштине Републике Србије у складу са Законом о избору народних посланика.

6. ИЗБОРИ НА ТЕРИТОРИЈИ АП КОСОВО И МЕТОХИЈА

- Ефективна контрола изборног процеса на Косову и Метохији

Представници опозиционих савеза, странака и покрета сагласили су се да делују уједињено и синхронизовано у обезбеђивању свих наведених услова, као и да о својим активностима редовно упознају домаћу и међународну јавност.

Све друге активности у остваривању ових услова реализоваће се уједињено и синхронизовано, укључујући и предлоге за измену изборног законодавства и друге парламентарне и ванпарламентарне демократске иницијативе.

У Београду,
14. децембар 2018.г.